

*Agnieszka Jaworowicz-Rudolf**

GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI JAKO ZADANIE GMINY

1. WPROWADZENIE

W dniu 1 stycznia 2012 r. w przeważającej części weszła w życie ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw¹, która, zmieniając dotychczasowy model gospodarki odpadami komunalnymi, nakłada na gminę szereg nowych zadań w tym zakresie. Ustawa ta ustanawia nowe zasady finansowania, odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych. Zmiany są tak daleko idące, iż można mówić o swoistej rewolucji.

Nowa regulacja nawiązuje także do dotychczasowych rozwiązań – a w części przypadków je utrzymuje. Art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach², również w znowelizowanej wersji, *expressis verbis* stwierdza, iż budowanie systemu zagospodarowania odpadów komunalnych jest nadal zadaniem własnym gminy. Dotychczas jednak o sposobie zagospodarowania odpadów komunalnych decydowali przedsiębiorcy odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości. Składowanie odpadów na najbliższym składowisku traktowane było jako najtańszy sposób ich unieszkodliwiania, a dowolność wyboru składowiska powodowała, że inwestowanie w zakłady gospodarki odpadami, segregujące i przetwarzające odpady, było nieopłacalne. Najistotniejsza zmiana przepisów wiąże się z przejęciem władztwa nad odpadami przez gminy i wyposażenia je w instrumenty pozwalające na kierowanie odpadów komunalnych do konkretnych instalacji, służących ich zagospodarowaniu. W aktualnym stanie prawnym gmina przejmuje obowiązki właścicieli nieruchomości w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych z mocy ustawy, bez konieczności przeprowadzania referendum

* Dr, Katedra Prawa Administracyjnego i Nauki Administracji, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego.

¹ Dz.U. Nr 152, poz. 897.

² Tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 ze zm. Ustawa ta określana jest dalej skrótem u.c.p.g..

gminnego, zaś mieszkańcy, podobnie jak wnoszą opłaty za wodę i ścieki, będą płacili gminie opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

W niniejszym artykule dokonam próby klasyfikacji podstawowych obowiązków gmin, służących realizacji ogólnego zadania, jakim jest gospodarowanie odpadami komunalnymi. Z uwagi na ograniczenia objętościowe niniejszego artykułu sklasyfikowanie wszystkich zadań szczegółowych oraz ich głębsza analiza jest jednak niemożliwa, dlatego też wskażę na wybrane, moim zdaniem, kluczowe obowiązki i uprawnienia gmin w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. Generalnie rzecz ujmując, w ramach realizacji ogólnego zadania, jakim jest stworzenie w każdej gminie systemu organizacyjno-technicznego dającego możliwość prawidłowego zagospodarowania odpadów komunalnych i niegenerującego nadmiernych (nieuzasadnionych) kosztów, gminy muszą wykonać szereg zadań szczegółowych o różnorodnym charakterze, w różnych prawnych formach działania administracji. Zadania te realizowane są za pomocą różnych narzędzi prawnych – w szczególności aktów prawa miejscowego, zawierania stosownych umów, odpowiedniego ukształtowania warunków przetargów czy też rozlicznych działań organizatorskich.

Zadaniami ogólnymi gminy, które realizowane są za pomocą zróżnicowanych narzędzi są w szczególności:

- selektywne zbieranie odpadów komunalnych, w tym tworzenie punktów selektywnego zbierania w sposób zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy, a także wskazanie miejsc, w których może być prowadzona zbiórka zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych,
- zapewnienie osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Gminy są obowiązane osiągnąć do 31 grudnia 2020 r.:

- poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w wysokości co najmniej 50% wagowo,
- poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych w wysokości co najmniej 70% wagowo.

Gminy są też obowiązane ograniczyć masę odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania:

- do 16 lipca 2013 r. – do nie więcej niż 50% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania,

- do 16 lipca 2020 r. – do nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania
– w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

2. REALIZACJA ZADAŃ GMINY W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI W DRODZE STANOWIENIA AKTÓW PRAWA MIEJSCOWEGO

2.1 UCHWALENIE PRZEZ RADĘ GMINY REGULAMINU UTRZYMANIA CZYSTOŚCI I PORZĄDKU

Zasadniczym aktem prawa miejscowego, ustalającym szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, jest tzw. regulamin czystości i porządku w gminie. Treść merytoryczna regulaminu, w ujęciu nowych przepisów, ulega tylko niewielkim zmianom - nadal podstawową kwestią jest określenie zakresu selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych³. Należy jednak zauważyć, iż ranga regulaminu jako aktu podstawowego obecnie wzrosła, gdyż, w wyniku nowelizacji u.c.p.g., likwidacji ulega instytucja gminnych planów gospodarki odpadami. Zgodnie z art. 4 ust. 3 u.c.p.g. rada gminy jest obowiązana dostosować regulamin do wojewódzkiego planu gospodarki odpadami w terminie 6 miesięcy od dnia uchwalenia tego planu. Regulaminy uchwalone przed 1 stycznia 2012 r., zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych regulaminów, nie dłużej jednak niż do 31 grudnia 2012 r.

2.2. UCHWAŁA O ODBIERANIU ODPADÓW KOMUNALNYCH OD WŁAŚCICIELI NIERUCHOMOŚCI, NA KTÓRYCH NIE ZAMIESZKUJĄ MIESZKAŃCY, A POWSTAJĄ ODPADY KOMUNALNE

W wyniku nowelizacji przepisów u.c.p.g., gmina z mocy prawa automatycznie przejęła obowiązek organizacji odbioru odpadów komunalnych⁴ (art. 6c ust. 1 u.c.p.g.) – ale tylko w wypadku właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy. Rada gminy może jednakże, w drodze uchwały

³ Zob. szerzej: M. Stahl, B. Jaworska-Dębska (red.), *Encyklopedia samorządu terytorialnego dla każdego, cz. 2 Zadania i kompetencje*, Wyd. Difin, Warszawa 2011, s. 424 oraz B. Dziadkiewicz, *Utrzymanie czystości i porządku oraz gospodarka odpadami w gminie. Wzory regulaminów, uchwał, zarządzeń i decyzji z komentarzem*, Warszawa 2006.

⁴ Dotychczas było to możliwe jedynie po przeprowadzeniu referendum gminnego.

stanowiącej akt prawa miejscowego, postanowić o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne. W razie podjęcia takiej uchwały powstaje jednolity system odbioru – dla wszystkich właścicieli nieruchomości.

2.3. UCHWAŁY DOTYCZĄCE OPŁAT ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI

Konsekwencją przejęcia przez gminę obowiązku organizacji odbioru jest powstanie po stronie właścicieli nieruchomości obowiązku zapłaty daniny publicznej w postaci opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (potocznie nazywanej *podatkim śmieciowym*)⁵. Do 31 grudnia 2012 r. rada gminy ma obowiązek podjąć będące aktami prawa miejscowego uchwały, o których mowa w art. 6k ust. 1, art. 6l, art. 6n ust. 1 i art. 6r ust. 3 u.c.p.g.:

- w sprawie dokonania wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi⁶,
- w sprawie ustalenia stawki opłaty,
- w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, składanej przez właścicieli nieruchomości⁷,
- w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnym⁸.

⁵ Ogólne zasady wymiaru tejże opłaty określa art. 6i u.c.p.g. Zgodnie z art. 6r, opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi stanowi dochód gminy. Z pobranych opłat gmina pokrywa koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, które obejmują koszty odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, tworzenia i utrzymania punktów ich selektywnego zbierania oraz obsługi administracyjnej tego systemu.

⁶ Rada gminy ma możliwość wyboru jednej z ustawowo określonych metod obliczania należnej opłaty (art. 6k ust. 1 u.c.p.g.). Rada gminy określi niższe stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, jeżeli odpady komunalne są zbierane i odbierane w sposób selektywny. Przypomnieć tu należy, że zakres obowiązku selektywnej zbiórki ma wynikać z regulaminu.

⁷ W uchwale tej rada gminy musi wziąć pod uwagę warunki miejscowe, jednakże w uchwale nie wolno zamieszczać żadnych zwolnień przedmiotowych czy podmiotowych.

⁸ Zgodnie z art. 6r ust. 3 u.c.p.g. uchwała rady gminy ma określać w szczególności ilość odpadów komunalnych odbieranych od właściciela nieruchomości, częstotliwość ich odbierania

Jeżeli rada gminy nie podejmie wskazanych uchwał w terminie, wojewoda wzywa ją do podjęcia uchwał, wyznaczając termin na ich podjęcie. Po bezskutecznym upływie tego terminu wojewoda wydaje w tej sprawie zarządzenie zastępcze.

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest obowiązany przeprowadzić, w sposób zwyczajowo przyjęty, kampanię informacyjną na temat praw i obowiązków właścicieli nieruchomości, określonych w uchwałach dotyczących *podatku śmieciowego*. Ustawa u.c.p.g. nie precyzuje przy tym żadnych szczegółów – w tym terminu.

2.4. UCHWAŁA RADY GMINY O PODZIALE GMINY NA SEKTORY DLA CELU ZORGANIZOWANIA ODBIORU ODPADÓW KOMUNALNYCH

Zgodnie z art. 6d u.p.c.g, wójt jest obowiązany zorganizować przetarg na odbieranie odpadów komunalnych. W celu zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz wyznaczenia punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych rada gminy liczącej ponad 10 tys. mieszkańców może podjąć uchwałę stanowiącą akt prawa miejscowego o podziale obszaru gminy na sektory, biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców, gęstość zaludnienia na danym terenie oraz obszar możliwy do obsługi przez jednego przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości. W przypadku gdy gmina jest podzielona na sektory, przetargi organizuje się dla każdego z nich odrębnie.

3. DECYZJE ADMINISTRACYJNE JAKO INSTRUMENT REALIZACJI ZADAŃ GMINY W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI

Nowelizacja u.c.p.g. znosi instytucję zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, dlatego też znaczenie decyzji administracyjnej jako instrumentu realizacji zadań

i sposób świadczenia usług przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Przepis powyższy koresponduje z zadaniami organizacyjnymi gminy w zakresie gospodarowania odpadami. Rada gminy może też określić rodzaje dodatkowych usług świadczonych przez gminę w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów oraz wysokość cen za te usługi. W tym wypadku jest to w istocie oferta handlowa, prezentowana w sposób dość nietypowy – w drodze uchwały stanowiącej akt prawa powszechnie obowiązującego (miejscowego). Zob. J. Jerzmański, *Gospodarka odpadami komunalnymi – nowe zasady*, E-Czytelnia, Przegląd Komunalny Nr 9/2011 (240), Dodatki- Zeszyty Komunalne <http://archiwum.komunalny.home.pl>

gmin związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi znacznie zmalało. Utrzymana została jedynie decyzja wójta z art. 6 ust. 7 u.c.p.g., dotycząca wykonania zastępczego i ustalenia wysokości opłat w przypadku braku umowy o odbiór odpadów (dotyczy to jednak tylko właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy – i to jedynie w przypadku, gdy nie są oni objęci jednolitym systemem odbioru)⁹.

Warto też zasygnalizować, iż wójtowi przysługuje również prawo do wydawania decyzji administracyjnych przewidzianych w ustawie z 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa¹⁰.

4. BUDOWA I UTRZYMANIE INSTALACJI REGIONALNYCH DO PRZETWARZANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH

Zgodnie z art. 3 u.c.p.g., gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie oraz tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania m.in. poprzez zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych. Podstawowym obowiązkiem gminy jest w tym kontekście wybór podmiotu, który będzie budował, utrzymywał lub eksploatował taką instalację. Proces tego wyboru jest wieloetapowy, determinowany zwłaszcza postanowieniami aktów prawa miejscowego, przyjmowanych przez samorząd wojewódzki, a jego istotą jest powierzenie zadań związanych z eksploatacją regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych jednemu podmiotowi (wyłonionemu w drodze przetargu zorganizowanego przez gminę)¹¹.

Wybór może być dokonany na trzy sposoby. Po pierwsze, gmina może przeprowadzić przetarg z uwzględnieniem zasad określonych w ustawie z 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych¹². Po drugie – wybór może być dokonany na zasadach określonych w ustawie z 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym¹³. Trzeci sposób wyboru opiera się na zasadach

⁹ W wyniku nowelizacji przepisów pojawiły się cztery nowe decyzje administracyjne, które również wydaje wójt jako organ wykonawczy gminy. Decyzje te nie stanowią jednak narzędzia o charakterze reglamentacyjnym. Zob. art. 6o, art. 6p, art. 9j, art. 9x u.c.p.g.

¹⁰ Na mocy art. 6q oraz art. 9zf u.c.p.g. w sprawach dotyczących opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz w sprawach kar pieniężnych stosuje się przepisy Ordynacji, z tym że uprawnienia organów podatkowych przysługują wójtowi.

¹¹ Założyć trzeba, że wybór taki powinien być dokonany w obrębie instalacji regionalnych wskazanych przez samorząd wojewódzki. Zob. J. Jermzański, *Gospodarka odpadami...*, op. cit., E-czytelnia, *Przegląd Komunalny* 9/2011.

¹² Tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

¹³ Tekst jedn. Dz.U. z 2009 r. Nr 19, poz. 100.

określonych w ustawie z 9 stycznia 2009 r. o koncesji na roboty budowlane lub usługi¹⁴.

Jeżeli przetarg zakończy się wynikiem negatywnym albo gdy nie zostanie dokonany wybór partnera prywatnego albo koncesjonariusza, gmina może samodzielnie realizować zadanie polegające na budowie, utrzymaniu lub eksploatacji regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych. Wynika z tego, że gmina zawsze musi przeprowadzić stosowne postępowanie (przetarg lub wybór) – przynajmniej raz z negatywnym wynikiem. Następstwem pozytywnego rozstrzygnięcia postępowania jest oczywiście zawarcie stosownej umowy.

5. REALIZACJA OBOWIĄZKU ORGANIZACJI SYSTEMU ODBIORU ODPADÓW KOMUNALNYCH

W wyniku przejścia przez gminę obowiązku organizacji odbioru odpadów (zarówno z mocy prawa, jak i z mocy uchwały), po stronie gminy powstaje obowiązek organizacji systemu odbioru. Zgodnie z wspomnianym już art. 3 u.c.p.g. gminy tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na swoim terenie lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych¹⁵. W razie braku takich jednostek wykonanie prac musi być powierzone w drodze umowy podmiotowi zewnętrznemu – przedsiębiorcy odbierającemu odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, wybranemu w drodze przetargu (art. 6d). Spółki z udziałem gminy są traktowane identycznie jak inni przedsiębiorcy (art. 6e).

Wójt jest obowiązany zorganizować przetarg na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości albo przetarg na odbieranie i zagospodarowanie tych odpadów¹⁶. Przetarg przeprowadza się na terenie całej gminy lub w sektorach – o ile zostały ustanowione.

Gdy gmina nie realizuje obowiązku odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, właściciel nieruchomości jest obowiązany do

¹⁴ Dz.U. nr 19, poz. 101 ze zm.

¹⁵ Należy przyjąć, że gmina ma prawo sama zorganizować odbiór poprzez utworzenie stosownej jednostki organizacyjnej – z zastrzeżeniem, że nie chodzi tu o utworzenie spółki z udziałem gminy.

¹⁶ Wybór wariantu przetargu jest o tyle ważny, że umowa zawierana z przedsiębiorcą w drugim wypadku może szczegółowo określać również dalsze sposoby postępowania z odebranymi odpadami – co ma znaczenie zwłaszcza w kontekście obowiązków gmin w zakresie osiągnięcia poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, przekazywanych do składowania.

przekazania odpadów komunalnych, na koszt gminy, podmiotowi odbierającemu odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, wpisanemu do rejestru działalności regulowanej (art. 6s u.c.p.g.).

6. PROWADZENIE REJESTRU DZIAŁALNOŚCI REGULOWANEJ W ZAKRESIE ODBIERANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH

Jak już wspomniano, nowelizacja u.c.p.g. znosi instytucję zezwolenia na odbieranie odpadów komunalnych, zastępując ją wpisem do rejestru dla przedsiębiorców odbierających odpady komunalne. Z dniem 1 stycznia 2012 r. działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości stała się działalnością regulowaną w rozumieniu ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej¹⁷. Pociąga to za sobą po stronie gminy obowiązek prowadzenia stosownego rejestru.

Organem prowadzącym rejestr jest wójt (burmistrz lub prezydent miasta) właściwy ze względu na miejsce odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Rejestr prowadzi się w postaci bazy danych, zapisanej na informatycznych nośnikach danych w rozumieniu ustawy z 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne¹⁸, która może stanowić część innych baz danych z zakresu ochrony środowiska, w tym gospodarki odpadami.

7. SPRAWOZDAWCZOŚĆ Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI

Zgodnie z art. 9q u.c.p.g., wójt jest obowiązany do sporządzania rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi. Sprawozdanie jest przekazywane marszałkowi województwa i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska w terminie do 31 marca roku następującego po roku, którego dotyczy. Ma ono zawierać m.in. informacje o masie poszczególnych rodzajów, odebranych z obszaru danej gminy, odpadów komunalnych oraz o sposobie ich zagospodarowania, wraz ze wskazaniem instalacji, do której odpady zostały przekazane. Niezłożenie sprawozdania jest równoznaczne z niewykonaniem obowiązków osiągnięcia, wskazanego w ustawie u.c.p.g., poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz ograniczania masy odpadów komunalnych

¹⁷ Tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 ze zm.

¹⁸ Dz.U. Nr 64, poz. 565 ze zm.

ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (art. 3b oraz art. 3c u.c.p.g.).

8. PROWADZENIE DZIAŁAŃ INFORMACYJNYCH I EDUKACYJNYCH W ZAKRESIE PRAWIDŁOWEGO GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI

Zgodnie z art. 3 u.c.p.g., gminy prowadzą działania informacyjne i edukacyjne w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności selektywnego zbierania odpadów komunalnych, oraz udostępniają na stronie internetowej urzędu gminy i w sposób zwyczajowo przyjęty określone informacje. Są to obowiązki niezależne od obowiązków wynikających z innych przepisów – w szczególności ustawy z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko¹⁹.

Gmina ma udostępniać informacje o:

- podmiotach odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu danej gminy i ich adresach,
- instalacjach regionalnych,
- osiągniętych przez gminę w danym roku kalendarzowym wymaganych poziomach recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania,
- punktach selektywnego zbierania odpadów komunalnych oraz adresach tych punktów na terenie danej gminy (wraz ze wskazaniem godzin przyjmowania odpadów),
- zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych oraz adresach tych punktów na terenie danej gminy.

Jako pozytywny przykład kampanii promującej nowe zasady gospodarki odpadami może służyć zainaugurowana we Wrocławiu w lutym 2012 r. kampania „Nowe prawo odpadowe - nowy styl życia Dolnoślązaków”. Jej celem jest promowanie wśród samorządów rozwiązań związanych z wprowadzaniem nowych zasad gospodarki odpadami oraz edukacja mieszkańców Dolnego Śląska²⁰. W ramach kampanii, która ma trwać cały rok, zostanie zorganizowany

¹⁹ Dz.U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.

²⁰ http://wyborcza.biz/biznes/1,100969,11171706,Dolnoslaskie._Kampania_promujaca_nowe_zasady_gospodarki.html Kampanię finansuje Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, a jej realizację powierzono konsorcjum, w którego skład

cykl ponad 40 przedsięwzięć edukacyjnych w 40 gminach w regionie oraz w czterech miastach powyżej 80 tys. mieszkańców. Będą to konkursy ekologiczne, wystawy, happeningi oraz prezentacje, do których pomysłodawcy kampanii chcą zaangażować mieszkańców. Istotną częścią kampanii ma być akcja promocyjna prowadzona w lokalnych mediach oraz na serwisach społecznościowych. Inną częścią przedsięwzięcia będą seminaria dla samorządów. Zostaną one przeprowadzone w 10 regionach Dolnego Śląska. Uczestnicy tych spotkań przejdą szkolenia w zakresie nowych zasad gospodarki odpadami. Przeprowadzone zostaną również warsztaty dla dziennikarzy, którzy piszą na temat gospodarki odpadami oraz warsztaty dla 200 proboszczów z dolnośląskich parafii. Organizatorzy liczą, że dzięki duchownym przekaz kampanii trafi do licznej grupy mieszkańców wsi.

9. PODSUMOWANIE

Polska jest jednym z nielicznych krajów Unii Europejskiej, w którym dotąd była prowadzona *nieszczelna gospodarka odpadami*. Jak wskazują dane statystyczne, średnia europejskiej produkcji odpadów komunalnych waha się w granicach 560 kg rocznie na jednego mieszkańca. W Polsce szacunkowo podaje się, że rocznie produkowanych jest około 300 kg odpadów na mieszkańca, gdy tymczasem w Czechach jest to 600 kg²¹. Nasuwa się zatem pytanie, jak to możliwe, że statystycznie odpadów komunalnych w Polsce powstaje tak mało, ale wystarczy wyjechać za miasto, by przekonać się, że odpady, które są poza statystyką, wywożone są zazwyczaj do lasu. Nowe zasady gospodarki odpadami, które obowiązują od początku bieżącego roku, przyczynią się do *uszczelnienia systemu*, a przez to sprawią, że Polacy będą żyć w czystszej środowisku. Celem głównym wprowadzenia zmian w obowiązujących przepisach jest zmniejszenie ilości odpadów komunalnych kierowanych do składowania. Wprowadzenie nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi wpłynie na poprawę stanu sanitarnego oraz wyeliminuje nielegalne składowiska odpadów. Natomiast rozszerzenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych przyczyni się do zmniejszenia kosztów ponoszonych przez właścicieli nieruchomości związanych z odbieraniem odpadów.

Gminy są obowiązane osiągnąć wskazany w u.c.p.g. poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia niektórych frakcji odpadów komunalnych, a ponadto są obowiązane ograniczyć masę odpadów komunalnych

wchodzi: Agencja Rozwoju Aglomeracji Wrocławskiej, Fundacja Ekologiczna Zielona Akcja oraz Fundacja EkoRozwoju. Kampania będzie kosztować około 1,4 mln zł.

²¹ Zob.: <http://www.portasamorzadowy.pl/ochrona-srodowiska/nowy-styl-zycia-z-odpadami>.

ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Szczegółowy zakres obowiązków gmin ma określić rozporządzenie wykonawcze.

Ustawodawca określił harmonogram wprowadzania nowych zasad gospodarki odpadami komunalnymi, przy czym należy zaznaczyć, iż wymienione w harmonogramie daty są terminami ostatecznymi. Gminy, które będą gotowe do wcześniejszego wprowadzenia systemu, mogą wprowadzić go wcześniej. W ogólnym zarysie harmonogram wprowadzania zmian systemowych przedstawia się następująco²²:

- **1 stycznia 2012 r.** – gmina przestaje wydawać zezwolenia na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, zaczyna działać rejestr działalności regulowanej.
- **1 lipca 2012 r.** – sejmik województwa uchwała aktualizację wojewódzkiego planu gospodarki odpadami oraz uchwałę w sprawie wykonania wojewódzkiego planu gospodarki odpadami, w której określone zostaną regiony oraz regionalne instalacje do zagospodarowania odpadów.
- **1 stycznia 2013 r.** – zaczynają obowiązywać nowe regulaminy utrzymania czystości i porządku na terenie gminy. Do tego czasu gminy są zobowiązane podjąć uchwały w sprawie stawek opłat, szczegółowych zasad ich ponoszenia, wzoru deklaracji i terminu złożenia pierwszych deklaracji.
- termin rozpoczęcia kampanii edukacyjno-informacyjnej, mającej na celu zapoznanie właścicieli nieruchomości z obowiązkami wynikającymi z uchwał.
- przedsiębiorcy, którzy przed wejściem w życie ustawy działali na podstawie zezwoleń, są obowiązani uzyskać wpis do rejestru.
- **31 marca 2013 r.** – termin złożenia przez gminy pierwszych sprawozdań do marszałka województwa.
- **1 lipca 2013 r.** – rozpoczęcie funkcjonowania nowego systemu – uchwały rad gmin wchodzi w życie, gminy zaczynają pobierać opłaty od właścicieli nieruchomości i w zamian zapewniają świadczenie usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Do tego czasu muszą zostać rozstrzygnięte przetargi na odbieranie odpadów od właścicieli nieruchomości i muszą być podpisane umowy między gminą a przedsiębiorcami.

Na wprowadzenie nowego systemu gminy mają zatem 18 miesięcy. Oczekuje się, że nowa regulacja przyniesie poprawę dotychczasowego stanu, który był przedmiotem rozlicznej krytyki – m.in. ze strony Komisji Europejskiej.

²² www.mos.gov.pl/komunalne.

BIBLIOGRAFIA

- Dziadkiewicz B., *Utrzymanie czystości i porządku oraz gospodarka odpadami w gminie. Wzory regulaminów, uchwał, zarządzeń i decyzji z komentarzem*, Warszawa 2006.
- Jerzmański J., *Gospodarka odpadami komunalnymi – nowe zasady*, E-Czytelnia, *Przegląd Komunalny* Nr 9/2011 (240), Dodatki-Zeszyty Komunalne <http://archiwum.komunalny.home.pl>.
- Stahl M., Jaworska – Dębska B. (red.), *Encyklopedia samorządu terytorialnego dla każdego, cz. 2 Zadania i kompetencje*, Wyd. Difin, Warszawa 2011.

Agnieszka Jaworowicz-Rudolf

THE MANAGEMENT OF MUNICIPAL WASTE AS A MATTER OF COMMUNITY

The article is an attempt of classification of the basic duties of municipalities to achieve the overall task of waste management. Amendments to the Act to maintain cleanliness and order in the municipalities of July 2011, introduced a revolutionary change in municipal waste management system. The most significant (new) elements of these regulations are the acquisition by the municipality (under the law) of the power of municipal waste facilities and providing municipalities with the instruments making possible to direct waste to specific installations for further processing. Municipalities must create an organizational and technical system providing the possibility of proper waste management, which involves the implementation of a number of specific tasks carried out by various legal instruments, in particular the acts of local law, organizational activities, etc.